

Lausunto

27.3.2024

VN/5349/2024
VN/5349/2024-PLM-35

Sisäministeriö

Sisäministeriön lausuntopyyntö 15.3.2024 VN/5349/2024-SM-3

Puolustusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi

Sisäministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi. Puolustusministeriö antaa lausunnon koko puolustushallinnon osalta.

Esityksessä todetaan, että välineellistetty maahantulo voi aiheuttaa normaaliaikojen häiriötilanteen, jos viranomaisilla ei ole keinoja torjua vieraan valtion taholta Suomeen suunnattavaa vaikuttamista. Puolustusministeriö katsoo esityksen parantavan tältä osin kansallista turvallisuutta ja pitää esitystä tavoitteiltaan kannatettavana.

Puolustusministeriö toteaa, että 2.1 kohdassa tunnistetuista toiminnan tavoitteista mm. viranomaisien kuormittamisen lisäksi todennäköisesti testataan myös viranomaisten toimintaa ja toimintamahdollisuuksia mahdollisen jatkotoiminnan arvioinnin näkökulmasta.

Esityksen kohdassa 2.3 kuvatuissa skenaarioissa turvallisuustilanteen mahdollisessa heikkenemisessä Puolustusvoimien antama virka-apu Rajavartiolaitokselle olisi puolustusministeriön näkemyksen mukaan entistä todennäköisempää ja sitä tarvittaisiin määrällisesti paljon. Asevelvollisuuslain (1439/2007) 78 § asettaa kuitenkin rajoituksia asevelvollisten käyttämiselle virka-avussa, eli muissa kuin perustuslain 127 §:n tarkoittamissa maanpuolustustehtävissä. Asevelvollisia ei siten voida määrätä vaaralliseksi katsottavaan virka-aputehtävään.

Puolustusministeriö toteaa, että edellä mainittu voimassa olevan asevelvollisuuslain 78 § huomioon ottaen virka-apua tällaisiin potentiaalisesti vaarallisiin tehtäviin voidaan antaa vain Puolustusvoimien virkamiesten, ei asevelvollisten toimesta. Asevelvollisten käyttö virka-avussa olisi siten mahdollista vain ei-vaarallisiin tehtäviin. Virka-apuresurssit ovat siten rajalliset, huomioiden myös Puolustusvoimien muut lakisääteiset tehtävät, mikä puolustusministeriön näkemyksen mukaan puoltaa tällaisten skenaarioiden ennalta estämistä lakiesityksessä mainituin keinoin.

Puolustusministeriö toteaa myös, että myös lain toimeenpanoa (5 §) koskevat tehtävät, kuten vaikuttamisen välineenä olevan maahantulijan pääsyn estäminen tai maasta poistaminen voivat edellyttää Puolustusvoimien antamaa virka-apua, jolloin tulee ottaa huomioon edellä kuvatut virka-aputehtävät koskevat rajoitukset. Puolustusministeriö korostaa, että itsenäisiä toimivaltuuksia Puolustusvoimilla ei kuvatun kaltaisissa rajaturvallisuuden vakavissakaan häiriötilanteissa ole, kun kyseessä ei ole Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 4 §:n mukainen sotilaallinen maanpuolustustehtävä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

Viranomaisvaikutuksia koskevassa 4.2. kohdassa todetaan, että tilanne aiheuttaisi taloudellisia vaikutuksia myös muihin viranomaisiin. Puolustusministeriö toteaa, että nämä vaikutukset ovat hetkellisesti tai pidempikestoisesti Puolustusvoimien osalta mm. taloudellisia (virka-apu eri muodoissa; materiaali, jota ei voi uudelleen käyttää, henkilöstön käyttö, kuljetustuki jne.), valmiudellisia (virka-avussa annetun materiaalin korvaaminen vie aikaa) sekä toiminnallisia (virka-avussa Puolustusvoimien henkilöstö on poissa päätehtävistään, kalustoa on sidottu virka-apuun jne.)

Esityksessä on viittauksia Suomeen EU:n ja Naton jäsenenä. Esimerkiksi kohdassa 9.1.2 EU-oikeuden merkityksestä asiassa todetaan tavoitteena olevan Suomen painostaminen. Puolustusministeriö toteaa, että painostus ei välttämättä kohdistu pelkästään Suomeen, vaan esimerkiksi EU:n ja Naton yhtenäisyyden rikkomiseen tai haastamiseen. Perusteluissa olisi hyvä huomioida myös Suomen velitteet ja vastuut EU:ssa ja Natossa.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Osastopäällikkö,
kansliapäällikön sijaisena

Janne Kuusela

Hallitussihteeri

Joona Lapinlampi

Jakelu Sisäministeriö

Tiedoksi PLM kansliapäällikkö, Pulkkinen Esa
Puolustusministerin erityisavustajat
PLM HO Penttilä Teemu
PLM HO Nordström Hanna
PLM PO Puolustuspoliittinen osasto
Pääesikunta

VN/5349/2024-PLM-35

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: